

цтва в АПК є сукупність принципів, методів та способів, за яких забезпечується економічний розвиток, конкурентоспроможність і стійкість підприємства, захист його ресурсів, здатність адекватно і без суттєвих втрат реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Висновки. З огляду на те, що безпека – це форма існування об'єкта (у цьому разі суб'єкта підприємництва) в середовищі небезпек і загроз можемо зазначити, що кінцевий результат безпеки (реалізації її заходів) може збігатися з остаточним результатом діяльності самого об'єкта. Тому метою економічної безпеки підприємництва може бути виключення можливості понесення ним збитків або упущення вигоди, економічне зростання та стабільність. Очевидно, що досягнення зазначеної мети не може здійснюватись якимись окремими підрозділами суб'єкта підприємництва. Це завдання всіх підрозділів та органів суб'єкта і його персоналу. А тому, заходи економічної безпеки суб'єкта підприємництва мають охоплювати всі сфери його діяльності та бути спрямованими на досягнення мети.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Белокуров В. В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия / В. В. Белокуров [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www/safetyfactor.ru>.
2. Березін О. В. Економіка підприємства : [навч. посіб.] / О. В. Березін, Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. – К. : Знання, 2009. – 390 с.
3. Зубок М. І., Рубцов В. С., Яременко С. М., Гусаров В. Г., Чернов К. Г. Економічна безпека суб'єктів підприємництва : [навч. посіб.] / М. І. Зубок, В. С. Рубцов, С. М. Яременко, В. Г. Гусаров, К. Г. Чернов. – К. : МФСА, 2012 – 226 с.
4. Карпунь І. Н. Управління фінансовою санацією підприємства : [навч. посіб.] / І. Н. Карпунь. – Львів : «Магнолія-2006», 2009. – 418 с.
5. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.
6. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства : [навч. посіб.] / укл. І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 256 с.
7. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : [монографія] / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько / Рада національної безпеки і оборони України; Національний ін-т стратегічних досліджень. – К. : НІСД, 1997 – 143 с.

УДК 334.722:330.5.009.15:328.185(477)

Колобердянко І.І.

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри міжнародної економіки та економічної теорії
Запорізького національного університету*

Ланчковська Н.М.

магістр

Запорізького національного університету

ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ НАЯВНОСТІ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто особливості виникнення процесу корупційного підприємництва, його принципи та типи. Описано модель корупції у тіньовій економіці та принципи поведінки підприємців згідно з їх здібностями. Виявлено зв'язок корупції та тіньової економіки, отримано нестандартні результати щодо впливу на офіційну економіку.

Ключові слова: корупційне підприємництво, корупція, підприємці, тіньова економіка, «граничні» здібності підприємця.

Колобердянко И.И., Ланчковская Н.Н. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО В УСЛОВИЯХ НАЛИЧИЯ ТЕНЕВОЙ ЭКОНОМИКИ

Рассмотрены особенности возникновения процесса коррупционного предпринимательства, его принципы и типы. Описана модель коррупции в теневой экономике и принципы поведения предпринимателей согласно их способностям. Выявлена связь коррупции и теневой экономики, получены нестандартные результаты по влиянию на официальную экономику.

Ключевые слова: коррупционное предпринимательство, коррупция, предприниматели, теневая экономика, «предельные» способности предпринимателя.

Koloberdjanko I.I., Lanchkovska N.N. ENTREPRENEURSHIP AMID THE PRESENCE OF THE SHADOW ECONOMY

The article examines the features of the corruption entrepreneurship process` origin, its principles and types. The model of corruption in the shadow economy is described. Principles of entrepreneurial behavior according to their abilities are analyzed. The relation of corruption and the shadow economy is revealed. Non-standard results on the formal economy affect are received.

Keywords: entrepreneurial corruption, corruption, entrepreneurs, shadow economy, «marginal» the ability of the entrepreneur.

Постановка проблеми. Корупція в сучасних умовах є однією з основних загроз економічній безпеці України. Підприємництво на основі корумпованості апарату державної влади закріпилось і досягло гігантських масштабів. Процес цього розростання в руслі фіксації безлічі фактів співпраці підприємців і корумпованих чиновників у всіх деталях і подробицях описується в економічних і правових виданнях, а також в публіцистичній літературі та ЗМІ. Україна у 2014 році за рівнем корумпованості знаходиться на

одному щаблі з Угандою і Коморськими островами як одна з найбільш корумпованих країн світу (див. рис. 1).

Адже через рік після Революції Гідності Україна залишається найбільш корумпованою країною Європи. Про це свідчать результати Індексу сприйняття корупції 2014 (Corruption Perceptions Index) від Transparency International Україна. Зі 100 можливих балів (відсутність корупції) наша країна отримала лише 26, зайнявши 142 місце з 175 [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження процесів тіньової економіки здійснено у працях В.Д. Базилевича, Я.Я. Дяченка, З. Варналія, В.А. Предборського, І.В. Озерського. Значний внесок у розробку адміністративно-правових та кримінально-правових аспектів протидії корупції зробили вітчизняні вчені-юристи: М.О. Багмет, М.І. Флейчук, Є.В. Невмержицький, які у своїх роботах пропонували різні способи боротьби з корупцією. Однак у багатьох наукових дослідженнях, як правило, залишається в тіні з'ясування сутності і природи коренів корупційного підприємництва, а системний підхід до його вивчення зводиться до крайньої примітивізації.

За відсутності системного підходу під час дослідження корупційного підприємництва, воно розглядається не як виключно значуща негативна складова системи господарювання, а як чужий для неї елемент, з чого робимо висновок, що шукати і усувати причини корупційного підприємництва, не вносячи істотних для цього змін в існуючу систему господарювання, абсурдно. У той час як системний підхід до корупційного підприємництва передбачає здійснення кардинальних змін у системі господарювання, оскільки корумповане підприємництво становить невід'ємну та важливу складову частину системи господарювання, уражену вірусом корупційності внаслідок відсутності у системи досить потужного імунітету.

Мета статті. Дослідити принципи корупційного підприємництва, розробити математичну модель принципів входу підприємців на ринок за умов тіньової економіки.

Виклад основного матеріалу. Корупційне підприємництво є найважливішою складовою частиною існуючої системи господарювання в Україні, що передбачає з'ясування передумов, коренів, причинно-наслідкових зв'язків, з яких таке підприємництво стало частиною системи.

Шляхи та методи викоринення корупційного підприємництва слід шукати в руслі кардинальної реструктуризації (або зміни) існуючої системи господарювання з цільовою установкою формування такої системи, яка через свої внутрішні властивості не буде сприймати корупційне підприємництво.

Під **корупційним підприємництвом** розуміємо всі види підприємницької діяльності, які прямо чи опосередковано ґрунтуються на корумпованості апарату державної влади [2].

Класичною формою корупції є **хабар**. Однак хабар – це завжди двосторонній процес, особливе економічне відношення, в процесі якого один бере хабар, а інший його дає. За своєю природою хабар може існувати виключно як біполярний процес. Причому активним початком в ньому залежно від збігу конкретних обставин може бути хабарадавець і одержувач хабара.

Формування моделі та структури корупційного підприємництва ґрунтується на таких **принципах**:

1) корупційне підприємництво, проникнення якого у владні структури і національну економіку зазвичай залежать від збігу історично конкретних обставин на тому чи іншому етапі розвитку країни, але, крім цього, цей особливий вид підприємництва має свою об'єктивну основу;

2) відповідно до положення про те, що підприємництво поділяється на 3 альтернативні пари (новаторське і шаблонне, корисне і шкідливе, повне і фрагментарне), цілком прийнятно трактувати корумповану діяльність чиновників як особливий вид шкідливого для суспільства підприємництва. Тому корумпована діяльність чиновників, спрямована на отримання доходу і накопичення приватного капіталу є особливим видом суспільно-шкідливого підприємництва;

3) водночас корумпованість чиновників, що об'єднуються у структуровані корумповані сегменти апарату державної влади, у всіх випадках мають шкідливий для суспільства і держави характер, значно ширше поняття корумпованого (корупційного) підприємництва чиновників, охоплюючи, крім цього підприємництва, складну і багатоходову діяльність, здійснювану через корумповані взаємодії з іншими чиновниками, спрямована на:

- утримання на займаній посаді;
- розширення владних повноважень;
- передання іншим чиновникам функцій, виконання яких за своєю трудомісткістю і ризиком не-

Рис. 1. Індекс сприйняття корупції у світі [1]

вдачі значно перевершує особисту, зокрема кар'єрну вигоду від їх здійснення;

г) перекладання відповідальності за доручену справу на інших осіб або на ті колективні органи, що практично не несуть ніякої відповідальності, що ухвалюють рішення колегіально, а тому персонально не відповідають за них;

д) кар'єрне зростання;

е) відкрите розширення посадових пілг і привілеїв шляхом корумпованої змови;

ж) влаштування на привілейовані робочі місця і у вищі родичів, організація для себе і для них закордонних відряджень без реальної службової необхідності та доцільності;

з) збільшення привласнених і споживаних благ у натуральному вимірі (квартири, земельні ділянки, дачі, автомобілі, що списується держмайно тощо) через зловживання службовим становищем.

Корупційна підприємницька діяльність функціонерів апарату державної влади, спрямована на отримання доходу і накопичення капіталу, підрозділяється у найбільш узагальненому вигляді на *три типи*:

– тип 1 – діяльність згенерального керівництва корупційними підприємницькими структурами на основі приватної власності, якою керують чиновники безпосередньо або яка оформлена на родичів або підставних осіб;

– тип 2 – корупційне підприємництво у формі хабарів, які отримують функціонери апарату державної влади;

– тип 3 – корупційне підприємництво у формі участі чиновників в спекулятивних структурах, що грають на фондовому ринку [2].

Всі три типи корупційного підприємництва чиновників конкретизуються за допомогою низки дій. Наприклад, хабарі можуть даватися за влаштування на роботу або у вищ, надання держзамовлення чи підяду на будівництво, виділення земельних ділянок, звільнення від кримінальної відповідальності тощо.

На особливу увагу заслуговує корупційне підприємництво чиновників у формі участі у спекулятивних структурах, що грають на фондовому, а також частково і на валютному ринку.

4) у всіх країнах світу, зокрема і в Україні, чиновникам дозволяється мати акції, облигації та інші цінні папери, які обертаються на фондовому ринку і залежно від кон'юнктури ринку капітал чиновників у формі цих паперів може збільшуватися і зменшуватися. У чиновників водночас є мотивація збільшення свого капіталу і зменшення його втрат через облік інсайдерської інформації або шляхом цілеспрямованого впливу на кон'юнктуру фондового або валютного ринку в своїх власних інтересах. Зрозуміло, це все доступне лише чиновникам найвищого рангу.

У світі існують вельми потужні, глобальні спекулятивні структури, що нерідко набувають зовнішньої організаційної форми у вигляді найбільшого банку, холдингу, фінансово-промислової групи та ін., що ведуть глобальну спекулятивну гру, переслідують інтереси не тільки нагромадження капіталу, а й геополітичні інтереси, використовують всі можливі способи для досягнення своїх цілей, зокрема і через налагодження корупційних контактів з корумпованими чиновниками, закидання на вершини владних пірамід в багатьох країнах світу своїх маріонеток;

5) корупційне підприємництво працівників бюджетної сфери поділяється на підприємництво керівників (за хабар здає в оренду частину приміщень організації за сильно заниженою ціною) і підприєм-

ництво фахівців і рядових працівників (лікар надає медичні послуги, викладач ставить оцінку за винагороду тощо). Крім того, державні підприємства та організації, які постачають свою продукцію на ринок (товари і послуги), також здійснюють частину своєї виробничо-господарської діяльності як корупційно-підприємницьку структуру (наприклад, реалізують продукцію на ринку за заниженими цінами з «відкатом» у вигляді «чорного налу»). Сюди ще потрібно додати приватне підприємництво, активно підключене до корумпованого сегменту апарату державної влади;

6) формування і розвиток корупційного підприємництва відбувається під впливом низки факторів, які можуть або сприяти розростанню цього вкрай шкідливого для суспільства підприємництва, або перешкоджати його розвитку і навіть викоринювати його у разі забезпечення відповідних політичних, духовно-психологічних, соціально економічних умов. Здійснення державою ефективної політики з подолання корупції, причому не лише на словах, але й на ділі. Зазначені фактори – кожен зокрема і в їх сукупності та взаємодії – вимагають спеціального розгляду.

Зазначене свідчить, що корупційне підприємництво, що ґрунтується на корупції апарату державної влади та його розвитку під впливом конкретної ситуації в країні, має свою об'єктивну основу, яка стає реальністю в міру дії факторів, що обумовлюють його активізацію.

Своєю чергою, робота в офіційному секторі економіки вимагає від підприємців значних витрат, пов'язаних з придбанням ліцензії, оскільки корумповані чиновники користуються своєю монопольною владою під час видання ліцензій.

Зробимо припущення, що у підприємців з'являється можливість без ліцензії працювати в тіньовому секторі. Ця можливість впливає на підприємців двосторонньо. З одного боку, робота в тіньовому секторі дозволяє підприємцю уникнути витрат, пов'язаних з хабарництвом. З іншого, виникають додаткові витрати, зумовлені можливістю виявлення тіньового підприємництва і подальшого покарання.

Нехай ймовірність виявлення нелегальної підприємницької діяльності \square , залежить від зусиль щодо запобігання такого виду діяльності з боку правоохоронних органів (на цьому етапі будемо вважати ці зусилля заданими). У разі виявлення нелегальної діяльності підприємець втрачає все, тобто як покарання конфіскується весь капітал фірми.

Прибуток (нейтрального до ризику) підприємця в тіньовому секторі становить:

$$\pi_{SE} = (1 - \mu)v - k,$$

де k – початковий капітал;

v – валовий заробіток підприємця, що відображає його здібності;

μ – ймовірність виявлення нелегальної підприємницької діяльності.

Будемо вважати, що параметри моделі такі, що обмеження тіньової економіки є єдиним елементом для підприємців, тобто задовольняють співвідношення:

$$\frac{k}{1 - \mu} < v^*,$$

де v^* – оптимальна величина здібностей «граничного» підприємця.

v^* визначається умовою першого порядку $F(v^*) + (v^* - k)F'(v^*) = 0$. Ця умова виконується, коли \square доволі мала [3].

Підприємці, ухвалюючи рішення про вхід на

ринок, вибирають той сектор економіки, який дає найбільш очікуваний прибуток, тобто порівнюють величини π_{OE} (прибуток у офіційному секторі), π_{SE} (прибуток у тіньовому секторі).

За заданого розміру хабара m можливі такі ситуації:

1) якщо $\frac{m}{\mu} \leq v$, підприємець воліє працювати офіційно;

2) якщо $\frac{k}{1-\mu} \leq v \leq \frac{m}{\mu}$, підприємець вибирає тіньовий сектор;

3) якщо $v < \frac{k}{1-\mu}$, підприємець воліє не працювати.

Корумпований чиновник бере до уваги, що підприємці мають можливість не платити хабар і працювати без ліцензії в тіньовому секторі, і тому його завдання матиме вид:

$$\max_m \bar{R}(m) = m \cdot F\left(\frac{m}{\mu}\right),$$

де \bar{R} – дохід чиновника.

За наявності корупції без тіньової економіки завдання чиновника зводилась би до дещо іншого вигляду, а саме:

$$\max_v R(v) = (v - k) \cdot F(v).$$

Враховуючи, що у «граничного» типу підприємця $v = \frac{m}{\mu}$, отримуємо задачу:

$$\max_v \bar{R}(v) = \mu v F(v).$$

Умови першого порядку $F(v) + vF'(v) = 0$ описують «граничного» підприємця \tilde{v} , що ухвалювати рішення працювати офіційно. Відтак найбільш здібні підприємці $v \geq \tilde{v}$ працюють в офіційному секторі, підприємці із середніми здібностями $v \in \left[\frac{k}{1-\mu}, \tilde{v}\right)$ йдуть у тіньовий сектор, а з низькими здібностями $v < \frac{k}{1-\mu}$ взагалі не починають свою справу (рис. 2).

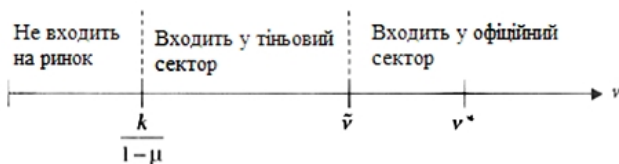

Рис. 2. Вхід «граничного» підприємця на ринок за різних здібностей

Найбільший інтерес викликає питання, як наявність тіньового сектора впливає на поведінку корумпованого чиновника. Відповідь на нього є у такому твердженні.

В економіці, в якій є корупція, офіційний сектор займає більшу питому вагу в тому разі, коли немає можливості вибрати тіньовий сектор, тобто $\tilde{v} < v^*$. Отже, виробнича діяльність в тіньовій економіці є взаємодоповнювальною (комплементарною) до діяльності в офіційному секторі.

Обчислимо $F(v) + vF'(v) = 0$ при $v=v^*$, що характеризує «граничного» підприємця за відсутності тіньового сектора: $F(v^*) + v^*F'(v^*) = kF'(v^*) < 0$, оскільки $F(v^*) + (v^* - k)F'(v^*) = 0$. Крім того, $\partial R(v^*)/\partial v < 0$. Тоді $\tilde{v} < v^*$ [3].

Звідси розуміємо, що за наявності тіньового сектора суспільний добробут вищий. Це відбувається через низку причин. По-перше, економіка безпосередньо виграє від тіньового сектора, оскільки він дозволяє працювати тим підприємцям, які б інакше зовсім не стали працювати, і вигода становить:

$$\int_{\frac{k}{1-\mu}}^{\tilde{v}} (x - k) dF(x).$$

По-друге, економіка виграє і побічно.

Можливість підприємців працювати неофіційно змушує корупціонерів знижувати хабарі, що веде до збільшення входу в офіційний сектор, тому ендогенний характер хабара тут виконує вирішальну роль у розумінні комплементарності тіньової економіки та офіційного сектора. Непряма вигода може бути представлена як $\int_{\tilde{v}}^{v^*} (x - k) dF(x)$.

Відтак з формальної боку існування неофіційної економіки вигідно суспільству. Слід зауважити, що такий результат контрастує з деякими роботами вчених з досліджень тіньової економіки.

Адже варто виокремити конкретні негативні наслідки впливу тіньової економіки на розвиток усіх боків суспільного життя, а саме: непрозорий і несправедливий розподіл національного доходу, криміналізація суспільства, правовий нігілізм та недовіра до органів державної влади, дискримінація суб'єктів господарської діяльності, скорочення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів, нелегальний експорт капіталів та зменшення обсягів інвестицій в економіку, залежність від іноземних позик, втрата промислового та інтелектуального потенціалу нації [4]. Корупція відлякує місцевих та іноземних інвесторів, сприяє розвитку тіньової економіки, зменшує податкові збори. «Культура корупції» призводить до деморалізації населення країни, втрати довіри до держави та її інститутів, і, у крайньому разі, до банкрутства самої держави.

Висновки. Функціонування тіньової економіки є властивою частиною економічної системи, чим підтримуючи життєву здатність цієї економічної структури. Тіньову економіку неможливо ліквідувати. Може йтися лише про зменшення її питомої ваги у загальному обсягу виробництва та, ліквідації негативних наслідків впливу на розвиток суспільства, якомога більшого її підпорядкування загальнонаціональним інтересам. Аналіз тіньового сектора країн з перехідною економікою виявляє надмірну частку нелегального сектора – понад 50 % офіційної економіки за допустимого для національної безпеки рівня тінізації не більше 25 %. Негативний вплив тіньової економіки, який призводить до економічної дестабілізації, виявляється лише під час тривалого прискореного її зростання.

Вирішення проблеми тінізації потребує узгоджених зусиль держави у багатьох сферах державної політики. Стратегічними пріоритетами детінізації економіки України на сучасному етапі є стимулювання інвестиційних процесів; вдосконалення монетарної політики; створення сприятливих умов для розвитку підприємництва; значне зниження і вирівнювання податкового навантаження, спрощення податкової системи; посилення державного контролю за використанням бюджетних коштів, кредитних ресурсів та іноземних інвестицій; протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; та, що дуже важливо – посилення боротьби з корупцією.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- 142 место: Украина остается в клубе самых коррумпированных стран // ЛІГАБізнесІнформ. – 03.12.2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://news.liga.net/articles/politics/4273041-142_mesto_ukraina_ostaetsya_v_klube_samykh_korrumpirovannykh_stran.htm.
- Лукьянчиков Е. Н., Лещенко М. И., Чуньков Ю. И. Предпринимательство на базе коррупции и его негативная роль в национальной экономике / Е. Н. Лукьянчиков, М. И. Лещенко, Ю. И. Чуньков // Бизнес в законе. – 2012. – № 6. – С. 313–315.

3. Левин М. И., Левина Е. А., Покатович Е. В. Лекции по экономике коррупции : [учеб. пособие] / М. И. Левин, Е. А. Левина, Е. В. Покатович ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2011. – С. 194–197.
4. Корупція в повсякденному житті суб'єктів підприємництва та роль громадських організацій у процесі її подолання. Тези аналітичного дослідження. – Аналітичний Центр «Академія». – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academia.org.ua/?p=258>.

УДК 658.589

Лабунська С.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку*

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

РОЗВИТОК МЕТОДОЛОГІЧНИХ ОСНОВ КЛАСИФІКАЦІЇ ІННОВАЦІЙ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вирішено проблем ідентифікації відмінних рис інновацій, які повинні стати класифікаційними ознаками в системі управління витратами інноваційної діяльності суб'єкта господарювання з метою формування об'єктивної, релевантної та повної обліково-аналітичної інформації для підтримки рішень в процесі планування, організації і контролю реалізації інноваційних проектів. Уточнено існуючі та обґрунтовані додаткові класифікаційні ознаки з позицій еволюції інновацій та диференціації їх результатів для фінансово-господарської діяльності підприємства; запропоновано підходи щодо багатовекторного представлення масиву ознак інновацій.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, класифікаційна система, активи, витрати, управління витратами.

Лабунская С.В. РАЗВИТИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИХ ОСНОВ КЛАСИФИКАЦИИ ИННОВАЦИЙ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ РАСХОДАМИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Решены проблемы идентификации отличительных черт новаций, которые должны стать классификационными признаками в системе управления расходами инновационной деятельности субъекта хозяйствования с целью формирования объективной, релевантной и полной учетно-аналитической информации для поддержки решений в процессе планирования, организации и контроля реализации инновационных проектов. Уточнены существующие и обоснованные дополнительные классификационные признаки с позиций эволюции инноваций и дифференциации их результатов для финансово-хозяйственной деятельности предприятий; предложены подходы к многовекторному представлению массива признаков инноваций.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, классификационная система, активы, расходы, управление расходами.

Labunska S.V. DEVELOPMENT OF METHODOLOGICAL BASES OF INNOVATION CLASSIFICATION IN ENTERPRISE INNOVATIVE ACTIVITY COST MANAGEMENT SYSTEM

The paper is devoted to the solution of scientific problems of innovation distinctive features identification, which should be the classification criteria in the system of cost management of business entity innovative activity to form objective, relevant and complete accounting and analytical information to support decisions in the process of planning, organizing and controlling upon innovative project implementation. Paper justifies additional classification features from the standpoint of evolutionary innovation and differentiation results of financial-economic activity of the enterprise and proposes approaches for multi-vector representation of an innovation array.

Keywords: innovation, innovative activity, classification system, assets, expenses, cost management.

Постановка проблеми. Розвиток національної економіки, підпорядкований світовим тенденціям розвитку соціально-економічних відносин, потребує прискорення впровадження інноваційних змін у виробничі процеси, застосування адаптивних організаційних форм та структур управління, підвищення ефективності використання економічних ресурсів, формування дієвої системи обліково-аналітичної підтримки управлінських рішень щодо вибору, впровадження та контролю за результатами реалізації інноваційних проектів. Вирішення прикладних проблем забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств ґрунтується на розширенні фундаментальних знань щодо соціально-економічної природи інновацій, їх виявів, видів та результатів інноваційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливим для розвитку економічної науки в сфері інновацій є накопичення наукових розробок за різними рівнями управління економічними системами. Відтак важливим внеском у формування теоретико-методологічних засад становлення інноваційної сис-

теми є роботи В.М. Геєця [4], С.М. Ілляшенка [6], Т.П. Ткаченко [10] – на рівні управління національною економікою; О.В. Васюхіна [2], О.В. Прокопенко [7], П.С. Харіва [14], С.Р. Яголковського [15] – на рівні управління окремим суб'єктом господарювання. Ці та інші вітчизняні та зарубіжні дослідники, використовуючи здобутки попередників та власний досвід вирішення наукових проблем, глибоко аналізують сутність інновації як соціально-економічного феномена та пропонують підходи до класифікації інновацій. Одна з перших класифікацій належить Й. Шумпетеру, наукові праці якого стали поштовхом до використання категорії «інновація» в науковому обігу, який стверджував, що інновації «створюють та руйнують існуючі структури, викликаючи економічний та соціальний прогрес» [17] і поділяються на застосування нових матеріалів, впровадження нових процесів, відкриття нових ринків, впровадження нових форм організації.

Мета статті. Завдання наукової класифікації інновацій невід'ємно супроводжує еволюцію категорії